

NĂM THỨ TẤM

SỐ 728

MÙI SƠ NĂM XU

甲戌年七月廿七日

NGÀY THỨ TƯ

3 SEPTEMBRE 1934

GIÁ BẢN	
NHÔNG-PHAP	NGOẠI QUỐC
Mỗi năm 1.500	1.500
Sau tháng 2.50	1.50
Bà tháng 1.50	1.50
Tất cả đều phải trả tiền trước.	
Thứ và mua trả tiền sau cho M.	
TRẦN-DINH-PHIEN. — Ài đang	
quảng cáo, việc riêng, xin thương	
người trước.	

TIENG-DÂN

GIÁO-HỘI NHÂN CHỦ-MÌ
HUYNH-THỐC-KHẮNG
QUỐC-Q
TRẦN-DINH-PHIEN

La Voix du Peuple
每週出版二期：星期四及星期六

ĐÀO-QUÂN
Số 728, Đường Công-Su, Số
Giá-thép số 100
Quy-thép: TIENG-DÂN 100
Nº 3684

TỰ-AI CÓ PHẢI LÀ TÂM-LÝ CHUNG CỦA LOÀI NGƯỜI KHÔNG?

Tốt, xấu, hay, dở, là cái lý lẽ của người thường dân để phân định người và việc của mình và của kẻ khác, ta theo giao minh càng chở vua khai riêng, không ai không có tánh ấy.

Theo như người đời thi họ nhận là ai cũng có cái lòng tự ái; nêu cái gì của mình là tốt là hay, mà cái kẽ khác là xấu là dở. Thực ra không phải toàn thố: vì nếu xem ta ngày xưa học theo văn hóa của Tàu thì cho cái gì của lão cũng là tuyệt phẩm tốt và hay, mà cái gì của mình cũng xấu và dở; ngày nay theo văn hóa Tày thì lại nhận cái gì của Tày là hay là lỗi mực của mình là dở là xấu. Đó là một lỗ trống với thuyết cũn này trên.

Riêng về cá nhân, cũng có lỗ trống như thế. Lỗ trống này ta không bao giờ có nói người, song cũng là thường hay. Có người cao bồi minh ta xấu mà nêu tên người là lỗi. Chả thế sao họ bỏ tên nhà mà ái chinh vợ người?

Nhưng về mặt văn chương thì rõ là tự ai nết: nhiều nhà văn sĩ lại nhận của mình là hay mà của kẻ khác là dở. Chả thế sao nhiều bài văn Nguyn Quoc So, không thành câu, mà họ cũng trung lén mặt béo và đay dot. Không học làm văn qua nguyễn nêu làm nhà trả thuế, làm báo?

Có người nói: Tốt, xấu, hay, dở, cái tên và cái thiệt của nó không nhất định, theo thời theo xứ và theo hoàn cảnh mà thành ra khác nhau. Hầu Hán học ở xứ ta ngày xưa qui biết bao, mà ngày nay thanh ra vặt bò; và danh danh với bùa Tày là cù rich mà ở ta trảm trảm là chayen van mat moi; dien van, chuc tu, o noi thanh pho can co nguoi nam ma o thanh que khong ai nua la cai gi o. o. cai de taug g moi nguoi, caung phai noi. Day cai tot, xiu, hay, dở, mà do nguoi ve ra thi ngay kiem lam.

Ngay kiem the nao? ai lai la gi tai loi thi ve, he nguoi nao ma trong giao minh va hay la co loi gi, thi xiu cung lo diem cao tot. Trái lại, ve nguoi nco mai trong giao la xiu thi tron va sua ra meo, trang ma doi ra de. Ai khong lam cu do tranh ve dien thoai ma rem nhung bac anh co dau khien so hay chay kep hat nco, thi thi san pham ve soi, lam cho loba mat cong chay; ma nhung nguoi bo nhao, thi dau to ell no, trong cat binh da khong muon ng.

Thay ve the, ma oan si cung the; cai goi rong loi xiu hay do o doi adg, nua khong co can mat linh, do ai khai lam.

Hoa-Cot lai cdo

Nhà ông Durban bị khâm

Tin ông Cựu quản lý văn khố Durban ở Hải phòng bị bắt vì bối tin, như đã đăng số trước. Ông đã bị tống giam.

Chiều 24-8-34, hời 3 giờ, ông bị đưa ở khâm ra tòa, rồi quanзы đi thăm Selvadis cùng một viên lục sự và 2 viên mài thẩm tay đưa ông về nhà ở phố Henri Rivière, số 58, để khám xét xem có giấy mà gi quan trọng không.

CHUYỆN ĐỘI

Lại a Tay-Annam

Ông vua-khoa và luật-khoa tên là Ngap-en-manh. Tiếng mới rồi vì một cơn sốt mà đã làm cho các ban đồng nghiệp như anh Nhau Roa, có Minh Ngap-phi... nói vào lén. Ông Nhau Roa có nói gi đến Ông chỉ nói rằng Ông là một bộ trưởng của Bộ Công-đảng, và linh nguyệt là một người dân là-tanh là-hồi gi không biết. Lời là tại Ông Nghé là công mài dẹp, cảng là vắng, mà quân minh là dân An-nam, lại còn không muốn nhìn nhận đến Ông cha xã-sa nua. Nhưng khen là Ông Nghé là công Ngap-en-manh-Tuong mới có 23 tuổi đây, Ông là chưa non, lo chưa đến, mà trong khi con hàng khởi ra một lời, có già dừa mà các bà quay quẩn. Các bà sợ cho Ông Nghé là công mới quá nên kia là Bộ Công-đảng-hồi rồi, nước nhà ta mãi là một tag cù phách trong lồng với chúng? Ngày 17-7-20, Ông giao thiệp với Mỹ yêu cầu mở cuộc đàm phán với hội nghị và Quốc hội. Ngày 18-8-34, Ông giao thiệp với Luân-dôn, Mỹ cự tuyệt, lấy lý do: các nước lợi hại không đồng ý.

Đương lúc Nhật bản yêu cầu chi định phán vi và tách khỏi hội nghị, thì nước Anh cũng yêu cầu trước kỳ hội nghị theo như Mỹ đã đề khôi, mở một cuộc đàm phán với hội nghị.

1) Vấn đề Thái bình dương và Viễn-

dông, nên 3 nước Anh, Nhật, Mỹ

và Trung Quốc.

Ông là công-đảng-hồi là dám Tày.

Cái là thương lái Tày.

Một người Tày là Tà, cho không phải si trong

nguyễn bộ có ghi là quốc tịch Pháp hay

Nam mà thò dòn mìn da trên mặt và

chết mìn dương chay trong huyết quản

đã được dòn.

Muốn nói rằng theo một

quốc tịch, cái đó có nghĩa là không

để nói theo quốc tịch ta; không khai

nói về người Tà mà chỉ rõ tên

muong dan Tho sau ghe.

Ái thế mà ông Phạm Công-Binh thi

khác.

Ông Bình tuy là người Annam đặc,

nhưng là cha mẹ ông là Ông Công Annam,

ông cũng ở Corm Annam là lão lợt

long, nhưng ông là dân Tày, nên ông

có ông như là Tày gốc.

Ông Bình ra tranh cử Hội đồng hành chính trong Nam,

đang dùng chung một số với ông là Tày.

Vào rồi hội đồng hành chính họp, có

nhà úy viên tài chính để xét sở xã, làm

ta là Tày là công-đảng-hồi

để làm chayen van mat moi;

dien van, chuc tu, o noi thanh pho

can co nguoi nam ma o thanh que

khong ai nua la cai gi o. o. cai de

taug g moi nguoi, caung phai noi.

Day cai tot, xiu, hay, dở, mà do

nguoi ve ra thi ngay kiem lam.

Ngay kiem the nao? ai lai la gi

tai loi thi ve, he nguoi nao ma

trong giao minh va hay la co loi gi,

thi xiu cung lo diem cao tot. Trái

lại, ve nguoi nco mai trong giao la

xiu thi tron va sua ra meo, trang

ma doi ra de. Ai khong lam cu do

tranh ve dien thoai ma rem nhung

bac anh co dau khien so hay chay

kep hat nco, thi thi san pham ve

soi, lam cho loba mat cong chay;

ma nhung nguoi bo nhao, thi dau

to ell no, trong cat binh da khong

muon ng.

Thay ve the, ma oan si cung the;

cai goi rong loi xiu hay do o doi

adg, nua khong co can mat linh, do

ai khai lam.

Hoa-Cot lai cdo

Nhà ông Durban bị khâm

Tin ông Cựu quản lý văn khố Durban ở Hải phòng bị bắt vì bối tin, như đã đăng số trước. Ông đã bị tống giam.

Chiều 24-8-34, hời 3 giờ, ông bị đưa ở khâm ra tòa, rồi quanзы đi thăm Selvadis cùng một viên lục sự và 2 viên mài thẩm tay đưa ông về nhà ở phố Henri Rivière, số 58, để khám xét xem có giấy mà gi quan trọng không.

Một đoạn lịch sử quan hệ về cuộc hòa bình ở Viễn-dông

NỘI DUNG CỦA HỘI NGHỊ "HOA-THỊNH-DÔN"

(Tiếp theo)

3) Quốc Anh đã khởi sự đàm phán với hội nghị giao thiệp

Sau các nước tiếp tờ mời Mỹ và chính thức đáp phán thưa nhận gia nhập hội nghị, tự nhiên chính phủ Mỹ phải tới một bước mà định ngày hội và địa điểm hội nghị cùng đưa tờ mời chính thức. Về việc ấy, nhân các nước lợi hại không đồng ý.

1) Một vài nước bị mời hội nghị

với nhau là nhất sự đồng thuận.

2) Vì vì vẫn dù Thái bình dương

mà mở cuộc hội nghị đàm phán,

kết quả sẽ không ai chịu lưu ý đến

đến ngày hội nghị

đ

VIỆC TRONG NƯỚC

Máu liệng đái

HUẾ. — Lát 8 giờ tối hôm 1 September, tại con đường Gia-long, người ta nổ súng di tản ma liệng đái. Liệng ở đâu? Ở đường hầm gần nhà hàng Đồng bắc và hầm lâm sản.

Tới nơi tìm thi chỉ thấy một đám đông người, còn ma cù tròn đâu mất.

Ở đây nhân quyền và dân quyền thành hình này mà có ma giám hiệu ra đàm phán người sao? Bà con chờ xem tin nhằm.

P. V.

Lý quát Chưởng và Büro-Thông được tha

HÀ-TĨNH — Lý-quát-Chưởng và Büro-thông là hai người đã vi một người con gái, mà chết tại Bình (con ông Hán Thái) ở làng Tiên bài, phố Tuyet-hà (thuộc xã Tuyet-dân) là thành quả trong một số trước), tên bị bắt, thi xay đã được tha.

Hai người này đã thà sống giải tán, mà có chứng cớ bắc bối mà davita, người đe dọa suối vàng có ngầm ngài không!

I.

Vụ bồi lợ quả tang

TOURANE. — Ông tham Lô - ván - Khang và Lâm chính vi ai bồi lợ 65 của người bắn cái bì tống lao, như T. D. đã đăng. Hai phần tòa trọng tri ngày 13 Aout kêu án ông Khang 2 năm tù và 6 năm biệt xứ. Vậy có làm thi có chém, cái gươm ông Khang cũng đáng cho nhiều hòn khát chung với.

P. V.

Lý trưởng nhiều dân

QUẢNG-NAM. — Trong tuần tháng tan nay, có trại quan huyện súc và các xã thôn khai con giài đi học làm mì đỡ (accoucheuse). Tại làng Vian-yéa (Tỉnh patro), lý trưởng Mayay-ký mưu từ sau, sau ma bồi: dân khai phải nộp tiền 1500 để làm giài khói si béo, như T. D. Nien 1500, trám 1000, Phan Liem 1500 v.v.; người ra con giài khai ba-tieng, khai dien-trang di mòi lanh, lý trưởng xác mưu cơ cách tiễn dân. Dân ô mua quả ngô đai, cam long nhai luy mà không dam kén, tội qua!

Kết chay

Về việc 8 ngày tư lệnh

Về việc ta số cao cao đương tỉnh-lô thi có bẹt agan sach dà dính, cao 5 ngày thi ich dà hành dịch trong làng. Bộ Tài chính cũng có to thông tư nói: 15 ngày thi ich chí làm việc trong làng, set lại cho phái, hayez tri luon, nên đe cao nhau đe kêu nai, thi nhất thiết không được...

Tổn ma ở Tuyet-ký và Tiên-pao hiện bồi dân di làm đường tỉnh lô, là qua!

Cai lâm

Thuốc định sẽ giám tăng chảng?

Gần đây thấy lúa soi lá không rụng và phái Tam-ký, trong đó có một khoa dien sang năm 1935 có láng mồi mít dinh. Ma mây phái tràm, đe bò vào việc bẹt phái láng rụng truong. Nhóm dân agbe lúa sỹ, rết lấy lèm phần sín. Nhiều người nói trường hoa rào rót nhiều dân, con em họ không tên ieb, đốt vẫn đốt iky gi mà chịu!

Dân nghèo

Có che được cái gian đầu?

QUẢNG-MGÃI. — Ngày Trần, phủ Mô-tho, làng Nghiep lôp, nhân mây năm lõi xóm được làm thành ieb, xác đeo cai súng lõm đe dính, nhân dân trong mìn lõi thay van đai. Nhưng bò muối đai kẽ gian thi trộm sín makhéi sting lõi. Ngày tháng 5 năm ngoái, lúa mua với lý trưởng làng An-nam là Sín, mua giài khai trung sín agoi, lúa mua với

ly trưởng làng An-nam là Sín, mua giài khai trung sín agoi, lúa mua với

đến bị lồng giun tại lõi ieb; đe bò ieb, y được vò, bón dinh nhà vò lý Sín là thi Huong, bắc lo iit nhiều dính y xin tha tên Sín vò. Thi Huong nha nói mảng quay, lo chạy được 1000 đem đem cho y, nhưng y nói tên it; thi Huong chạy không ra, tăng thi phái dom thêm cho y i dai tuyet và cây khảng vàng sín. Tiền đem cho y rồi mà chưa thấy chảng vò (hiện nay còn giun), chắc thấy chảng đe xuất tuoi so bao rồi, nhưng không đem nói gì cả.

Não ngô bắt 9 tháng 8 Aout, quan Công an và quan Tuần vò vò hiếu tri phuoc An-nam, có dời y đến giun công chàng rằng y là một người sinh cự, từ nay chàng phái không tin dụng nữa và bìn cho dân biết rằng không nên y mà có có bắc minh. Hỗn rong quan và Thi Huong nghe hiểu như thế, nhân dịp bón tên ieb y mà đổi số tên trước kia. Việc lôi tên đem tên, tăng bao phái phái linh và bắt cả 2 người và bằng cựn dự chứng. Quan phái ieb khẩn eung, y chịu hối, rồi buộc số tên bồi thường ôi số tên ieb cho thi Huong. Đến ngày 17 tháng 8, thi y đem đe số bao ieb và các mòn sín trang vò lại phái trả lại cho thi Huong.

3) Rõ ràng bồi chí, chiếu theo lệ định, thi thon đại số chí đe được tri phuoc một mòn, mòn y cứ an lòn một mòn sín sìn: số mòn dây y lại tri phuoc thêm một mòn sín làm sòng dụng nha, thi thi là hao ruong đem nhicha qua.

Ngày 16 tháng 6 năm Bảo Đại thứ 9 năm (27 juillet 1934), trong làng bón tên Phan-Di, Luu-Thy và hơn 20 người dân, đe đem máy khoan kẽ ở trên kiện tại quan Phái rõ.

Vậy xin quan trên đe lòng noi xét cho bón đem bị ép bón này được hòi với.

Phòng cảnh nông ở Nam-kỳ nôm

Hội đồng phòng Cảnh-Nông ở Nam-kỳ nôm nay đã hồi hạn, nên đã bàn về lại. Việc bêu cù đã xong.

Sáng hôm 24 Aout các hội đồng mới đã nhóm lại, có quan Thông-đốc Pagès đến dự lễ khai mạc. Sau khi ông nghị Philipp đọc bài diễn văn mừng ngài, ngài có đáp từ nói rằng chính phái rất chú ý đến nông già và lo phương cùn cùn...

Hội đồng rút thăm xem ông nghị nào chỉ được hòn 2 năm mà thôi, thì bìn Pháp có ông Combet, bén Nam có ông Breyer; còn các ông khác thi kỳ hạn là 4 năm.

Đến khi bêu ban trí sự, kết quả: ông Chêne được tái cử hội trưởng, ông Truong-van-Bien phó hội trưởng, ông Haasz thủ quí.

Bại biểu di dự Đại hội đồng kinh tế và lý tài: 2 người Pháp: M. M. Philipp, Neumann; 2 người Mỹ khuyết: M.M. Lagarde, Haasz; 1 người Acnam: M. Truong-v. Ben, 1 người dự khuyết: M. Van. Bại biểu Hội đồng quản bìn: M. Mariani.

Chiều lại Hội đồng nhóm bìn nhiều việc.

Tin làng báo

Tờ MONDE do ông Cao Văn Chanh chủ trương đã định bao, nay ông lại ra tờ khác đặt tên là « L'ANNAM ». Báo ra ngày thứ năm hàng tuần; Tờ số 1 số 89, rue Mac Mahon Saigon. Giá bao mỗi năm 50 sén tháng 23, số đầu đã ra ngày 23 Aout 1934.

Vậy có lời chào mừng bạn đồng nghiệp mới và giới thiệu cùng độc giả.

T. D.

VĂN TẬP KIỀU

Qua Phu Yêu tức cảnh

Kia đánh Cá Móng nở Vàng-Rô (1)
Con đường thiên lịp chung quanh co.
Vườn dưa mé biển lung duỗi phượng;
Rầy bắp sườn non thẳng cánh cò.
Gió Tháp chuông ngân trời bảng lảng (2),
Đàn Ô sen nở giờ thơm tho (3),
Bè bùi tiếc cỏ đê mòn chà (4),
Qua lối lau súng nghệ khách chayen trú.

Phong cảnh Qui nhưn

Ba mít non xanh giáp biển xanh,
Qui Nhơn phong cảnh ngâm xinh xinh.
Îa bể tấp nập vùng Thị-Nại;
Xe ngựa leo xao xát Chanh-Thanh.
Gió lai Phương-Mai trời gò nhè;
Trảng lán Cảnh-Hàng cảnh leo trinh.
Chiều trường nghỉ chayen trúm
trắc, tiếng sóng còn reo mây vạn bình.

Q. T. (Dalat)

Nghéo

Babi đì mòi nô vân canh theo,
Hoàn cảnh xai nén cùi kiếp nghèo.
Rau muối ngày cang vải bùa iếc,
Cố cùi nhà sắn bốn tường thêu.

Mình tròn giò thòi nhòn hơi mứt,
Bạng đòn đòn dài cùi ngò keo.

Trên thê không chia mà chẳng lạy,
Kia ai đánh lợi đòn đòn tréo.

Tb. Ng.

(1) Cá-Móng: giòi bón lanh Binh-Giai và Phu yên. Vàng-Rô: dọc rìa Biển-Cá, 1 cửa thuộc

(2) Ông Tháp ở tại Tuyet-hà, trên gó cao

(3) Sô Tuyet-hà: sô Tuyet-hà, Tuyet-hà

(4) Sô Tuyet-hà: sô Tuyet-hà, Tuyet-hà

